

«Ηθελα να γράψω ένα αστείο βιβλίο»

Η Μάρω Δούκα μιλάει στην «Κ» για τον εσωτερικό μονόλογο μιας γυναίκας και μιας κοινωνίας

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ
 Πύλη εισόδου
 εκδ. Πατάκη
 σελ. 333

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Σε μια παλαιότερη συζήτησή μας είχε πει ότι νιώθει πως κάθε νέο βιβλίο της θα είναι το τελευταίο. Αλλά ποτέ δεν συμβαίνει αυτό, και ευτυχώς. Η Μάρω Δούκα γράφει και εκδίδει τα έργα της, κατά κύριο λόγο μυθιστορήματα αλλά και νουβέλες, με συνέπεια από το 1974. Με κάποιο παράξενο τρόπο αυτή η χρονολογία αποτελεί αναριθμητισμό της χρονιάς που γεννήθηκε η ίδια, αλλά επίσης σηματοδοτεί την αρχή της νεότερης ελληνικής Ιστορίας μετά την πτώση της χούντας των συνταγματαρχών. Έτσι, αν υπάρχει όντως στην πεζογραφία μας μια «Γενιά του '70» που ασχολήθηκε και εξέφρασε κυρίως τη μεταπολιτευτική περίοδο, η Δούκα αποτελεί άξιο μέλος της. Και ταυτοχρόνως, μια πολυβραβευμένη, επιτυχημένη συγγραφέας με πιστούς αναγνώστες. Η δουλειά της έχει απήχηση σε ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό που της αναγνωρίζει την ωραία, στρωτή γλώσσα, τη ρέουσα αφήγηση, τη συνέπεια στη θεματολογία, και κυρίως την έλλειψη οποιασδήποτε προσποίησης στα κείμενά της.

Δεν ήταν ακόμη τριάντα χρόνων όταν κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο, την «Πηγίδα», και έκτοτε συνεχίζει με αξιοθαύμαστη σταθερότητα αλλά και πάθος να καταγίνεται με τη γραφή. Έχει εκδώσει περισσότερα από είκοσι πεζογραφήματα δουλεμένα με ταλέντο και μεράκι. Εξακολουθεί να παιδεύει και να παιδεύεται από την τέχνη της, να παρατηρεί και να αμφισβητεί την πραγματικότητα. Να μιλά ευθέως αλλά και πλαγίως για την πολιτική, όχι πάντα με τη συμβατική έννοια του όρου. Να βλέπει με τον δικό της τρόπο την Ελλάδα και τους ανθρώπους της. Και κυρίως να επινοεί γυναίκες, που τις ξέρει από την ίσια και την ανάποδη, γι' αυτό ποτέ δεν τις προδίδει στα βιβλία της. Για τις περιφημες ηρωίδες της, για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και τις εσωτερικές φωνές που καμιά φορά ακούγονται στ' αυτιά μας πιο δυνατά από τα λόγια μας, μας μίλησε η συγγραφέας με την αφορμή την πρόσφατης κυκλοφορίας του νέου της βιβλίου «Πύλη εισόδου».

– **Με τα μυθιστορήματά σας έχετε δημιουργήσει μερικές από τις πιο ειλικρινείς, πραγματικές ηρωίδες της μεταπολιτευτικής λογοτεχνίας. Συστήστε μας την Αφεντούλα, τη νέα σας πρωταγωνίστρια, και πείτε μας ποια σχέση σας συνδέει μαζί της.**

– Εξαρχής ήθελα να γράψω ένα απλό, ακόμη και αστείο βιβλίο. Να προσπλώσω τη ματιά μου και σ' αυτούς –τους πολλούς– που αφήνουν τα γεγονότα να τους προσπερνούν, χωρίς να τους αγγίζουν. Έτσι –χω-

Μια γυναίκα –ή και μια κοινωνία– στα όριά της. Μια περιδιάβαση στην Αθήνα του σήμερα μέσα από τη ματιά μιας θεατρικής Αθηναίας.

Χρειαζόμουν μια άλλη «σύμβαση» προκειμένου να μιλήσω για το σήμερα. Κι αυτή την άλλη σύμβαση, χωρίς να είμαι στο Facebook, την αναζήτησα εκεί.

Χαρακτήρες που καλούνται αυτοί οι ίδιοι να υποδυθούν άλλους χαρακτήρες, περσόνες μέσα από άλλες περσόνες, πραγματικότητες μέσα από άλλες πραγματικότητες.

ρίς να το έχω αποφασίσει συνειδητά, ποτέ άλλωστε ο συγγραφέας δεν προαποφασίζει – άρχισα να ακολουθώ τον βηματισμό και τη ματιά μιας γυναίκας περίπου στην ηλικία μου για τον απλούστατο λόγο ότι δεν ήθελα να μπλεχτώ με πραγματολογικά στοιχεία που θα έπρεπε να ερευνησω. Ηθελα να την «οπλίσω», να την «προκίσω» με όσα εγώ θα μπορούσα να θυμηθώ. Κι άρχισα λίγο λίγο να τη βλέπω, να την επινοώ: Μια καθημερινή, συνηθισμένη γυναίκα, καλόβολη, καλοπροαίρετη, με τα μυστικά και τις εμμονές της, σαν όλους τους κανονικούς, φυσιολογικούς ανθρώπους. Κι αυτή η επινοημένη γυναίκα, έρχεται ανεπισημάτως η στιγμή που διαχέεται σε πολλά άλλα πρόσωπα (επινοημένες επίσης περσόνες). Πάντα σ' ένα δι-

Το νέο μυθιστόρημα από την πεζογράφο Μάρω Δούκα κινείται μέσα στο ακανές του κυβερνοχώρου, αλλά και στην Αθήνα τού σήμερα.

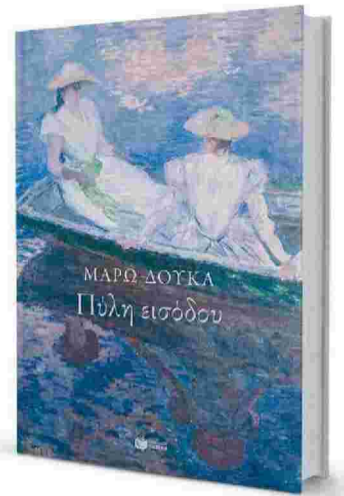
αρκές μουρμουρητό. Σαν κωμωδία ή σαν τραγωδία, εσωτερικός αλλά και εξωστρεφής πλάγιος μονόλογος. Πότε ανάλαφρος, πότε στοχαστικός, πότε απελπισμένος. Μια γυναίκα –ή και μια κοινωνία– στα όριά της. Μια περιδιάβαση στην Αθήνα του σήμερα μέσα από τη ματιά μιας θεατρικής Αθηναίας.

– **Πώς «μπαίνει» ο εικονικός κόσμος του Facebook στην ιστορία σας και ποια αφηγηματική ανάγκη εξυπηρετεί αυτό το εύρημα;**

– Καθώς η επινοημένη αυτή γυναίκα είχε αρχίσει να διαφαίνεται μέσα από την «υπερκινητική-καθησυχαστική» στασιμότητα των κλονισμένων πια βεβαιότητων της εποχής μας, άρχισα κι εγώ να νιώθω ότι η «εξατομικευμένη» συλλογικότητα της πρωτοπρόσωπης

αφήγησης δεν θα μπορούσε να «βουλευτεί» σ' έναν απλό μονόλογο. Ούτε να αναπτυχθεί και να υπάρξει μέσα από συμβατικές ημερολογιακές εγγραφές. Να το πω και αλλιώς: Χρειαζόμουν μια άλλη «σύμβαση» προκειμένου να μιλήσω για το σήμερα όπως το αισθανόμουν να φιδοσέρνεται μέσα μου. Κι αυτή την άλλη σύμβαση, χωρίς να είμαι στο Facebook, την αναζήτησα εκεί. Κι όταν πα είχα τελειώσει το βιβλίο, ένιωσα την ανάγκη να γίνω κι εγώ μέλος, να «δικτυωθώ», για να δω πώς ακριβώς γίνεται. Να μάθω στοιχειωδώς κάποια μυστικά του, κάποιες συμβάσεις του.

– **Αλλά μήπως ο συγγραφέας δεν υποδύεται ούτως ή άλλως τους χαρακτήρες, τους ήρωες που έχει φανταστεί;**

– **Ναι, αλλά εδώ δεν έχουμε τους επινοημένους χαρακτήρες που υποδύεται ως συνήθως ο συγγραφέας. Έχουμε τους χαρακτήρες που καλούνται αυτοί οι ίδιοι να υποδυθούν άλλους χαρακτήρες, περσόνες μέσα από άλλες περσόνες, πραγματικότητες μέσα από άλλες πραγματικότητες. Και όλα αυτά να ρέουν, να κυλούν εναλλάσσόμενα, να συγκλίνουν από τη μία ανάρτηση στην άλλη. Και να συμπλέκονται τα πρόσωπα, τα βιώματα, οι μνήμες, οι εκδοχές, οι οπτικές γωνίες σε μία μόνο αφήγηση.**

– **Πώς αποφασίσατε έπειτα από μία σειρά βιβλίων με πολλά πρόσωπα και γεγονότα τα οποία φέρουν την πλοκή –συνικά τα μυθιστορήματά σας αποτελούν τοιοχογραφίες μιας εποχής– να στραφείτε σε αυτή τη φόρμα, τον εσωτερικό μονόλογο;**

– Δεν το αποφάσισα. Προέκυψε. Ραχοκοκαλιά του βιβλίου είναι μια γυναίκα στον προθάλαμο του γήρατος, που επιχειρεί να μιλήσει –από μέσα της– για τη ζωή της. Και μιλώντας συνειρμικά, χωρίς σχεδιασμό, γίνεται άθελά της, η ζυγαριά και ο καθρέφτης της εποχής. Η τοιοχογραφία. Με άλλα λόγια: Μια γυναίκα που επιχειρεί από δημοσίευση σε δημοσίευση στο Facebook, σαν συγγραφέας, να επιβάλλει τάξη στο χάος, να συντάξει μια «δική της» αφήγηση για τη δική της ζωή, τη ζωή της πόλης που ζει και τη ζωή των άλλων γύρω της. Με όλα τα επινοημένα, επιθυμητά ή και ανεπιθύμητα, πρόσωπά της.

Οδηγός στην υπόθεση του βιβλίου θα μπορούσε να είναι η ρήση του ψυχαναλυτή-ψυχιάτρου Ζακ Λακάν: «Σε όσους καθρέφτες κι αν κοιτάξεις, το βλέμμα σου δεν μπορείς να το δεις», που έρχεται να κλειδώσει με μια φράση του κειμένου από ανάρτηση της Αίθρας Βλαντή που υποδύεται την Αφεντούλα – ή, και το τονίζω αυτό, πίσω από την οποία, κρύβεται η Αφεντούλα: «Αυτή που ήμουν και αυτή που έγινα και αυτή που θα γινόμουν, αν δεν γινόμουν αυτή που έγινα, αλυσιδωτές υποθέσεις του πιθανού που έρχεται παραζαλισμένο να σκοντάψει στο απραγματοποίητο».

